

магістратського Києва. Внесок українських гетьманів Самійла Кішки, Петра Конашевича-Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи у сакральну та цивільну розбудову Києво-Подолу. Києво-Поділ: якою має бути актуальна в умовах російсько-української війни тема екскурсії - «Нижнє місто», «Містичний Поділ» чи «Некоронована столиця гетьманської України»?

Воловик Людмила Михайлівна

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ ЯК НАСЛІДОК ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ росії ПРОТИ УКРАЇНИ

Повномасштабна агресія російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року зумовила раптове виникнення низки соціальних ризиків, а саме: загибелі та травмування мирних людей, бідності, знищення, руйнування житла, виробничих, соціальних, інфраструктурних об'єктів, погіршення енерго-, водо-, теплопостачання, обмеження доступу до надання найнеобхідніших соціальних послуг тощо.

Поняття «соціальні ризики» набуло вжитку ще у 20-30 роках ХХ століття. Теорія «соціальних ризиків» полягала в тому, що особі, яка живе за рахунок продажу своєї робочої сили загрожує дві небезпеки. Одна з них – це втрата працездатності в силу різних обставин, друга – безробіття.

Розроблення теорії та методології ризиків започаткували такі автори, як К. Арроу, У. Бек, П. Бернстайн, Е. Гіденс, Р. Гольцман, М. Дуглас, К. Лау, Н. Луман, Г. Марковиц, Ф. Найт, О. Ренн, П. Словік, О. Яницький та інші. В їх працях знайшли відображення загальні на той час уявлення про поняття і сутність ризику як ймовірного явища, що зачіпає різні сфери життєдіяльності людства [1].

Питанням соціальних ризиків присвячені праці відомих українських науковців з Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України О.Крикун, Ю.Когатько, Ю.Клименко, С.Полякова, А.Реут, В. Саріогло, Н. Сітнікової, В.Шишкіна, Л.Черенько та ін.

Нині під соціальним ризиком розуміють низку подій, породжених об'єктивними соціально-значимими причинами [3]. Ознаки соціального ризику носять об'єктивний характер і виникають незалежно від волі людей та завжди впливають на її матеріальний і життєвий рівень.

Українське суспільство перебуває у стані кризового стану. Зруйновані виробничі об'єкти промислового та сільськогосподарського призначення, критична інфраструктура,

транспортна логістика тощо. У зв'язку з цим, лишилися без роботи тисячі осіб, відповідно і без матеріальних статків. Бідність населення стала вкрай важливою проблемою.

За даними науковців Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України вплив війни на бідність домогосподарств України, за оцінками, є значним: рівень бідності зріс з 39,1% у 2021 році до 60,2% у 2022 році [2].

Найбільш вразливими внаслідок війни стали населені пункти, які знаходяться поблизу активних бойових дій, оскільки постраждали від руйнування житла, інфраструктури, раптового переміщення населення, та ті домогосподарства, які залишилися без доходів.

За майже півторарічний період тимчасової окупації росією українських територій наша держава понесла неймовірно великі втрати. Війна змінила всі аспекти життя українців – ринки праці, інфраструктуру населених пунктів, систему охорони здоров'я, соціального захисту, сферу освіти, а до війни деякі економічно розвинені міста перетворилися на безлюдні та зруйновані території.

Мільйони людей страждають як від обстрілів так і наслідків руйнування будівель, об'єктів соціальної інфраструктури, систем життєзабезпечення, втрати нерухомого та іншого майна, зруйнованої виробничої, транспортної, критичної інфраструктури, ускладнення забезпечення населення необхідними комунальними, медичними, соціальними, освітніми послугами тощо.

Практично все населення України позбавлене безпеки свого існування.

Особливого занепокоєння набуває економічний занепад та зростання безробіття внаслідок закриття або фізичного знищення підприємств, зниження їх потужності, розриву економічних зв'язків. Спад виробництва, масове згорання малого і середнього бізнесу, релокація підприємств призвели до широкомасштабного скорочення кількості робочих місць, особливо в регіонах, розташованих у близькості до військових дій.

Системними негативними чинниками погіршення умов життя практично усього населення країни стали відсутність почуття безпеки, погіршенням купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів, підвищення цін.

Окупанти знищують все і вся, цим самим завдаючи непоправну шкоду довкіллю, стану атмосферного повітря, водних, земельних, лісових ресурсів, знищивши унікальні природні ландшафти, екосистему та завдавши непоправної шкоди довкіллю на багато десятиріч вперед.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березіна С.Б. Соціальні ризики: чинники та напрями мінімізації : автореф. дис. ... докт. екон. наук : 08.00.07. Київ, 2019. С.3-15.
2. Дитяча бідність: прогнози оцінки впливу війни на стан домогосподарств з дітьми. URL:

<https://www.idss.org.ua/arhiv/Ukraine%20Child%20Poverty%20Brief%202023%20ukr.pdf> (дата звернення 02.06.2023).

3. Потабенко, Л. В. Соціальні ризики як підстава набуття права на соціальний захист і соціальне страхування. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право*. Ужгород, 2019. Т. 1. Вип. 58. С.173–176.
4. Якість життя населення України та перші наслідки війни. URL : https://www.idss.org.ua/arhiv/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D1%8F%D0%BA%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.pdf (дата звернення 05.06.2023).